

Homeopatinin Salgın Hastalıklar Tarihindeki Rolü

Oya KURAL CİĞERLİ*¹ , Fulya İLHAN²

¹Homeopati Derneği, Beyoğlu, İstanbul, Türkiye

²Fırat Üniversitesi, Tıp Fakültesi. İmmünoloji Anabilim Dalı, Elazığ, Türkiye

Sorumlu Yazar / Corresponding Author: Oya KURAL CİĞERLİ, e-mail: kuraloya@yahoo.com

ÖZET

Salgın hastalıklar, insanlık tarihinin en erken dönemlerinden günümüze kadar olan süreçte, neden olduğu yıkımlar ve kitlesel ölümler ile insanlık üzerinde büyük etki bırakmış; yarattıkları sosyal, siyasal ve ekonomik etkiler ile tarihin akışını değiştirmişlerdir. Aynı zamanda, dünyanın pek çok bölgesinde, birçok kişiyi etkileyen bu salgınların kontrol altına alınması, en önemli halk sağlığı problemlerinden biridir. Salgın hastalıklar için konvansiyonel tıp tarafından kullanılan standart tedaviler, aşılar, anti-viral ilaçlar ve antibiyotiklerdir. Diğer yandan, aşı geliştirme sürecindeki zorluklar, virüs mutasyonları ve antibiyotiklere dirençli bakterilerin artması, salgın hastalıkların kontrolü önünde engel oluşturan ana problemlerdir. Her salgın kendine has özellikleri ile gelmekte, etkenin adı konup, etkili tedavi ve aşı bulunana kadar geçen sürede büyük can ve ekonomik kayıplar oluşabilmektedir. Homeopati, en sık kullanılan ve en çok tartışılan alternatif ve tamamlayıcı tedavi disiplinlerinden biridir. 200 yılı geçen bir süredir, bulaşıcı ve enfeksiyon hastalıkları dahil, her türlü hastalığın tedavisinde kullanılmaktadır. İlaç seçerken etkeni değil, etkenin kişide oluşturduğu semptomlar bütününe göz önüne alır. Yani tedaviye başlamak için etkenin belli olmasını beklemek zorunda değildir. Bundan dolayı, salgın hastalıklarda vakit geçirmeden hızlı ve etkin bir tedavi seçeneği sunar. Bu çalışmanın amacı, tarihsel ve epidemiyolojik veriler ve yapılan bilimsel araştırmaların derlenmesi ile homeopatinin salgın hastalıklarla mücadele konusunda, bir seçenek olarak bilimsel çalışma ve tedavi programlarına dahil edilmesini desteklemektir.

Anahtar Kelimeler: Salgın hastalıklar, Homeopati, Salgın hastalıklar tarihçesi

The Role of Homeopathy in the History of Epidemics

ABSTRACT

From the earliest ages of civilisation to up until today, epidemic diseases have made great impact on humankind with the mass deaths and economic crisis' it brought. They created social, political, and economical problems, which have changed the course of history. One of the most important challenges of public health is to control these epidemic outbreaks, which affect many individuals worldwide at the same time. Vaccines, anti-viral medications, and antibiotics are the standard conventional treatments for these diseases. However, the difficulties with developing immunizations, the problem of viral mutations, and the growing issue of antibiotic-resistant bacteria are major obstacles to controlling epidemics. Every epidemic comes with its private symptoms and characteristics; in the course of time until the disease's agent, treatment and vaccine are found, both economic losses and serious losses of life can be experienced. Homeopathy, is one of the most frequently used and controversial systems of complementary and alternative medicine that is used for the treatment of all kinds of diseases, including the infectious ones for over 200 years. In homeopathy, to choose the right medicine, the physician takes into consideration the organism's response to the causative factor; the indicated remedy being selected based on the patient's total symptom picture and not on the cause of disease, means that for starting the treatment, homeopathy does not have to wait until the medical researchers found the cause of the pathology. Therefore, not wasting anytime, it allows a fast and effective response against the epidemic diseases. The purpose of this study is, through the compilation and analysis of historical and epidemiological data and scientific research, to support homeopathy as an option in times of epidemics diseases.

Key words: Epidemic diseases, Homeopathy, History of epidemic diseases

Avcı ve toplayıcı toplumlarda da var olan bulaşıcı hastalıklar, 10.000 yıl önce, tarım uygulamalarının yaygınlaşması ile yerleşik düzene geçilmesi ve hayvanların evcilleştirilmesini takiben salgınlar oluşurmaya başlamışlardır. Sıtma, tüberküloz (verem), lepra(cüzzam), enflüanza (grip) ve çiçek hastalığı ilk bu dönemler ortaya çıkmıştır. Daha sonra uygarlığın ilerlemesi, şehirlerin kurulması, şehirler ve ülkeler arası ticaretin yaygınlaşması ve savaşlar sonucunda, salgınların daha geniş alanları etkilediği, pandemiler görülmeye başlanmıştır (Mbabazi J, 2020). Salgın hastalıklar oluşturdukları kitlesel ölümler ve yarattığı korkular ile insanlık tarihinde büyük sosyal, ekonomik, demografik ve siyasi etkiler yaratmışlar, savaşların sonuçlarını değiştirerek ülkelerin kaderini belirlemişlerdir.

Bir tedavi yöntemi olarak homeopati, İlk kez Almanya'da hem doktor hem de eczacı olan, Samuel Hahnemann (1755–1843) tarafından uygulamaya konulmuştur. Hahnemann'ın yaşadığı bu dönem, salgın hastalıkların Avrupa'yı kasıp kavurduğu zamanlardır. Kuduz, çiçek, grip, difteri, verem, kızıl, frengi, bel soğukluğu gibi bulaşıcı hastalıklar toplumda yaygın olarak görülmektedir. Bakteri ve virüslerin varlığının henüz bilinmediği bu dönemde, bulaşıcı hastalık kavramı hala bir gizemdi. Batıl inançlara dayanan ilkel teoriler, dönemin tedavi yaklaşımları üzerinde belirgin etkiye sahipti. Hastanın kanının akıtılması (hacamat), sülük tedavisi, arsenik ve cıva gibi metallerle değişik şekilde yapılan uygulamalar başlıca tedavi yöntemleri idi (Kate B., 2007). Böyle bir ortamda doğan homeopatinin, en erken dönemlerinden itibaren, kızıl, kolera, tifo ve grip gibi birçok salgın hastalığın profilaksi ve tedavisinde gösterdiği başarı sayesinde bilinirliği artmış ve yaygınlaşmıştır.

Homeopati sözcük olarak Yunanca; Homeos: Benzer, Pathos: Acı, ıstırap kelimelerinin birleşmesinden meydana gelmiştir. En genel anlamı, benzer ile iyileşmektir. Sağlam kişide

hastalık bulguları oluşturan, başka bir deyişle acı çekmesine neden olan bir madde, aynı bulgulara sahip hasta kişilerde iyileşme sağlar, prensibine dayanır.

Halen tüm dünyada 200 milyondan fazla insan tarafından kullanılan homeopati, Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından tanınan, ikinci büyük tedavi disiplindir. On sekizinci yüzyılın ikinci yarısından beri hem akut hem kronik hastalıkların tedavisinde kullanılan bütünsel bir tedavi metodudur. Bütünsel demekle kastedilen, zihin, duygular, düşünceler ve ruhu birbirinden bağımsız parçalar halinde düşünmeyip, hastalıkların önlenmesi ve tedavisinde hepsinin, birbiri ile ilişki halindeki bir bütün olarak değerlendirilmesidir. Esas olarak vücudun kendi doğal iyileştirme gücünü destekleyerek çalışan, yan etkisi minimal olan güvenli ve doğal bir tedavi yöntemidir (Fisher P. ve ark., 2002). Her bireyi kendine özgü kabul eden ve kişiye uygun tedavi seçeneği sunan, homeopati'nin iki temel prensibi vardır:

1- Benzer benzeri tedavi eder. (like cure like): Herhangi bir hastalık, ona neden olan madde ile iyileştirilebilir. Örneğin kafein çok miktarda alındığında uykusuzluk, sinirlilik, çarpıntı gibi belirtiler oluşturur, oysa kafeini, homeopatik ilaç olarak hazırlarsak, uykusuzluk çarpıntı ve sinirlilik tedavisinde kullanılabilen bir ilaç haline gelir. Herhangi bir hastalığın, ona neden olan ya da hastalığın bulaşmasını sağlayan etken ile tedavi edilmesi, eski toplumlarda, deneysel tıp uygulamaları sonucu kazanılmış, en yaygın uygulamalardan biriydi. Birçok ilkel toplum, yılan zehirlenmesinden korunmak için, kendilerini, yılan zehrinden ya da yılanın zehir üreten organından alınmış dokulardan yaptıkları maddelerle birkaç defa aşıyorlardı. Çinliler, çiçek hastalığına yakalanmış bir kişinin, hastalığın irinli döküntülerinin en fazla olduğu dönemde, giydiği kıyafetleri giyerek ve bir yıl boyunca saklanan kurumuş çiçek püstülünü (irinli doku) soluyarak, bir çeşit çiçek aşısı uygulaması yapıyorlardı. Osmanlılar

döneminde, 18. yüzyıl başlarından itibaren çiçek püstüllerinden alınan sürüntü ceviz kabuğunda karıştırılıyor ve çiçek geçirmemiş çocukların gül dikenini ile çizilen ciltlerine bu içerik uygulanıyordu. Bu uygulama ilk aşı denemesi olarak tarihte yerini almıştır. Eski Yunan doktorlarından Pliny, kuduz köpeğin salyasının kuduz hastalığını iyileştirebileceğini söylemiştir. Yine, Roma İmparatorluğu zamanında, Anadolu'da yaşamış, dönemin ünlü hekimi Dioskorides Pedanius, hidrofobi gelişen kuduz hastalarına, onu ısırarak köpeğin karaciğerini yemesini önermiştir (Bellavite P. ve Signorini A., 2002).

2- En az doz yasası (law of minimum): Ne kadar düşük doz uygulanırsa, o kadar büyük etki oluşur anlamındadır. Homeopatik ilaçlar çoğunlukla nano-partiküler dozlardadır (Malik, N., 2015). Bu kadar düşük dozda kullanılmaları, remedielerin hücresel membranlardan geçişini kolaylaştırmakta hatta kan-beyin bariyerini geçerek merkezi etki yapabilme gücünü sağlamaktadır.

İnsan vücudunun herhangi bir stres, patojen, içten veya dışardan gelen etmenlere karşı verdiği cevap, organizmada, birbiri ile ilişkili bir dizi sistemik düzenleyici mekanizmaların devreye girmesine neden olur. Homeopatik ilaçlar, doğal hastalık bulgularını taklit eden bilgiyi taşımaları sayesinde bu düzenleyici sistem ile ilişki kurarlar. İlacın bu düzenleyici sisteme uyumu ile oluşan cevap, nöro-immuno-endokrin sistemlerde ve hücresel düzeyde iyileşmeyi başlatır (Bellavite P. ve ark., 2007). Ön çalışmalar göstermiştir ki; ultra küçük ve aşırı düzeyde sulandırılmış ilaçlar bile, sulandırılan maddenin yapısal bilgisini ve frekansını taşımakta ve organizmadaki elektromanyetik düzenler ve kaotik dinamikler ile etkileşime geçebilmektedir (Bastide M. 1998; Schulte J., 1999; Ir Bell I.R, Mary Koithan, 2012; Smith CW. 2004; Bonamin LV., 2005; Tschulakow AV, Yan Y, Klimek W., 2005). İlginç olan bir nokta şudur ki,

immünoloji ve homeopati, batıda aynı yıllarda başlamıştır. Edward Jenner ilk defa, 1796 yılında çiçek aşısı uygulaması yapmıştır. Homeopatik düşünce ve immünoloji arasındaki derin benzerliklerin nedeni, homeopatik teorisinin, büyük ölçüde, organizmanın endojen iyileşme sisteminin regülasyonu üzerine dayanması gerçeğidir. Endojen iyileşme mekanizmasını oluşturan temel unsur ise, bağışıklık sistemi ve onun nöroendokrin tamamlayıcılarıdır. Homeopatik tedavi ile hedeflenen şey, kişinin bağışıklık sistemini düzenleyerek, enfeksiyonlarla daha etkin mücadele edebilmesini sağlamaktır.

Homeopatinin epidemilerde ilk defa gündeme gelmesi, homeopatinin kurucusu Hahnemann sayesinde olmuştur. Hahnemann, homeopatik ilaç olan Belladonnayı Kızıl tedavisinde ve profilaksisinde kullanmıştır. Bu ilk girişimin başarısının ardından homeopatinin, daha sonraki yıllarda da kolera, İspanyol gribi, kızıl, sarı humma, difteri ve tifüs salgınlarında da kullanılmaya devam edilmiştir (Jacobs J., 2018).

Salgın hastalıklar tarihinde homeopatinin yerini, tedavi ve profilaksi olarak iki ana başlıkta değerlendirmek yerinde olur.

HOMEOPATİK PROFİLAKSİ (HP)

Homeopatinin profilaktik amaçlı ilk kullanımı, 1799 yılında, Almanya'nın Königslüter kasabasında ortaya çıkan kızıl salgını sırasında olmuştur. Dr. Hahnemann hastalığa yakalanması muhtemel çocuklara tek doz Belladonna vermiş ve %95'in üzerinde bir oranla koruma sağlamıştır. Kızıl hastalığı ve korunması ile ilgili olarak yazdığı makalesinde, Hahnemann, *Belladonna*'yı 1/24 000 000 oranında sulandırarak nasıl güçlendirdiğini (potentised) ayrıntılı olarak anlatmaktadır. Bu makalede Hahnemann'ın önerdiği doz, her 72 saatte bir, 0.0416 nanogramdır (Hahnemann, S., 1801).

Homeopati ile yapılan bu ilk kızıl profilaksisinden 125 yıl sonra, 1924 yılında Gladys Henry ve George Frederick kızıl hastalığı için ilk aşığı geliştirmişlerdir. Hahnemann'ın bu başarısından sonra birçok alopantik (homeopatik olmayan) doktor da onun protokolünü uygulamaya başlamışlardır. Dudgeon, o dönem 10 alopantik doktor tarafından 1646 çocukta *Belladonna* ile profilaksi yapıldığını ve bunlardan yalnızca 123 tanesinin kızıla yakalandığını rapor etmiştir (Dudgeon, RE., 2002).

Yine o dönem, Prusya'nın önde gelen doktorlarından, Cristoph Hufeland, (1762-1836) kızıl profilaksisinde *Belladonna* kullanımı ile ilgili sonuçları açıklamıştır (Teixeira M. Z., 2020; Hufeland M., 1829). Hufeland'ın yazdıkları o kadar etkili olmuştur ki, Prusya hükümeti 1833 yılındaki Kızıl salgınında *Belladonna* kullanımını zorunlu kılmıştır (Dunham, C., 2000). Homeopatik tedavinin daha iyi anlaşılabilmesi açısından, daha sonraki yıllarda yapılan üç adet kontrollü profilaksi çalışmasından daha bahsetmek gerekir. Bunlardan ilki, Dusterberg tarafından yönetilmiş ve Bayle tarafından yayınlanmıştır. Bu çalışmada Dusterberg, her aileden bir çocuk seçerek ona belladonna vermemiştir. *Belladonna* verilmeyen tüm çocuklar kızıla yakalanmıştır (Chalmers ve B. Toth, 2009). Dusterberg, birbirini takip eden üç kızıl salgınında profilaktik *Belladonna* kullanmış ve bu salgınlarda yaşadığı deneyimleri sonucu *Belladonna*'nın aşı kadar etkili olduğu sonucuna varmıştır (Begbie JW., 1855). Diğer iki çalışma ise yirmi yıl sonra gelen salgınlarda yapılmıştır. Bunlardan birini Dr. Andrew Wood, Edinburgh'da Heriot hastanesinde yapmış, çocukları iki eşit gruba bölerek bir gruba *Belladonna* vermiş diğer gruptaki çocuklara ise herhangi bir ilaç verilmemiştir. Çalışma haftalar boyu devam etmiş ancak *Belladonna* alan bir çocukta dört hafta sonra fatal bir kızıl hastalığı görülünce çalışmayı kesmiştir (Begbie JW., 1855). İkinci çalışma ise askeri bir doktor olan Graham Balfour tarafından, Chelsea'de askeri bir hastanede, 151

yetim çocuk üzerinde yapılmıştır, *Belladonna* verilen ve verilmeyen her iki grupta da ikişer çocuk hastalanmıştır (Balfour TG. 1854). Bu bahsettiğimiz son iki profilaksi çalışması da homeopatik bir ilaç seçerek ama konvansiyonel tıp mantığı ile yapılmış çalışmalardır, profilaktik ilaç seçerken, Hahnemann'ın Organon'da bahsettiği genel ilkelere uyulmamıştır. Hahnemann, Organon adlı kitabının 100, 101, 102, 147 ve 241. bölümlerinde akut, sub-akut ve salgın hastalıklardan, bu hastalıkların tedavi ve önlenmesi için yapılması gerekenlerden bahsetmektedir. Bu ilkelere göre, farklı zamanlarda ve farklı yerlerde ortaya çıkan her salgın, bir öncekilerden ayrı değerlendirilmeli ve asla hemen aynı ilaç ile tedavi edilmeye kalkılmamalıdır. Yani yirmi yıl önceki salgının, hastalarda oluşturduğu ortak bulgulara göre seçilmiş bir remedi (homeopatik ilaç) 20 yıl sonraki salgının bulgularını yeterince kapsamadığı için etkili olmayabilir. Nitekim, Hahnemann 1800-1808 yılları arasında Almanya'da baş gösteren kızıl salgınları için Aconite adlı başka bir homeopatik ilacı kullanmıştır (Taylor, W., 2001).

Homeopatide “Genus epidemikus” denen bir kavram vardır: Herhangi bir salgın hastalıkta, hastaların çoğunda bulunan, ortak semptomları kapsayan ilacı ifade eder. Yeni bir salgın hastalık baş gösterdiğinde, birçok hastadan, hastalığına ait bulgular toplanır ve hastaların çoğunda ortak olan bulgular seçilerek bu bulguların toplamı için etkin olan bir ya da birden fazla remedi “Genus Epidemikus” olarak seçilir. Bu remedilerden en etkili olan bir veya birkaç tanesi profilaktik olarak da kullanılmaya başlanır. Bu konseptten, Samuel Hahnemann, ilk defa, Organon adlı kitabında bahsetmiştir (Hahnemann, S., 2004a). Şöyle demiştir: “Her salgın hastalık, ona yakalanan tüm hastalarda kendine has ve ortak bulgular oluşturur. Hastalığın bu özgün ve tüm vakalarda ortak olan bulguları saptandığında, bu bulguların toplamı, salgında etkili olabilecek uygun homeopatik remedinin bulunması için yol gösterici olur” (Hahnemann, S., 2004b).

Hahnemann bu şekilde belirlediği homeopatik remedileri; kızıl, kolera ve tifüs salgınlarında kullanmış ve çok iyi sonuçlar almıştır (Teixeira MZ.,2009). Mesela 1831 yılında Almanya’da görülen Asyatik kolera salgınına bakarsak, Hahnemann, bu salgının her safhası için ayrı bir için genus epidemikus remedisi belirlemiştir (Teixeira MZ.,2009). Genus epidemikus prensiplerine göre seçilen remedilerle koruma ve tedavi yapılan en büyük salgın 1918 İspanyol gribi salgınıdır. Bu salgında genus epidemikus için seçilen dört ana remedi; *Gelsemium*, *Bryonia*, *Eupatorium perfoliatum*, ve *Rhus toxicodendron*’dur (Hoover, TA., 2001; Shalts E. 2005; Baker WF., 1920).

Günümüz homeopatları tarafından da yakın geçmişte, Chikungunya, Dengue Ateşi, Japon ensefaliti ve kolera, salgınları gibi birçok epidemide, genus epidemikus çalışmaları yapılmıştır (Jacobs J., 2018; Parikh N. ve Parikh D., 2020). Yakın tarihte yapılan çalışmalardan biri, Janardanan ve arkadaşları tarafından, Hindistanın Kerela eyaletinde 2007 yılında görülen Chikungunya salgınında, homeopatik genus epidemikus remedisinin etkisini araştırmak amacı ile yapılan randomize çift kör, kontrollü çalışmadır (Janardanan N.K.R., 2014). Chikungunya, alfa virüsler tarafından oluşturulan ve sivrisinek ısırığı ile geçen, ateşli bir viral hastalıktır. Hastalığın ana bulguları; 39 °C dereceye varan ateş, gövde ve uzuvlarda peteşial ve makülopapüler döküntüler ve birçok eklemi tutabilen artrit ve eklem ağrılarıdır. Ağustos – eylül ayları arasında iki ayrı bölgede yapılan çalışmada, öncelikle Hahneman’ın, Organon (Hahnemann, S., 2004a,b) adlı kitabında yazdığı prensiplere uygun olarak, 205 hastanın bulgusu analiz edilmiş ve *Byronia alba*, genus epidemikus remedisi olarak seçilmiştir. Herhangi bir hastalık belirtisi olmayan denekler rastlantısal olarak iki gruba ayrılmış, bir gruba (n = 19750) *Byronia alba* 30 C diğer gruba (n = 18479) ise plasebo verilmiştir. Çalışmanın sonucunda *Byronia alba* alan grupta hastalığa yakalanma şansı %19,76 oranında daha az bulunmuştur. Janardanan bu çalışmasında, 2006 yılında,

Hindistan’ın yine Kerela eyaletinde ama farklı bölgelerinde, Rejikumar ve arkadaşları tarafından yapılan başka bir Chikungunya ateşi profilaksisi çalışmasından bahsetmektedir. Bu çalışmada *Eupatorium perfoliatum*, genus epidemikus remedisi olarak seçilmiş ve salgının yaygın olduğu bölgelerde dağıtılmıştır (Janardanan N.K.R., 2014). Bu iki çalışmanın da gösterdiği gibi genus epidemikus remedisi aynı hastalıkta yıllara ve bölgelere göre değişiklik gösterebilmektedir.

Isaac Golden, 2019 yılında yaptığı çalışmada, 3 ayrı ülkeden, toplam 26 homeoprofilaksi (HP) girişimini değerlendirmiştir. Bu koruyucu çalışmalar sırasında 90 milyon üzerindeki kişiye homeopatik profilaksi yapılmıştır. Yazar başarı oranını: %75- 95 arasında vermektedir. Bu çalışmaların çoğu, hükümetlerin izni ile ve doktorların gözetimi altında yapılmıştır. Golden’e göre, Hindistan’ın Andhra Pradesh ve Telangana bölgelerinde yürütülen Japon Ensefolapatisi (JE) ve Akut Ensefalit Sendromu (AES) ve Brezilya’nın Macae bölgesinde yürütülen Dengue Ateşi homeopatik profilaksi programlarının sonunda elde edilen başarı, HP’nin hem kısa hem de uzun vadeli koruma programlarında kullanılması açısından yeni bir anlayış ortaya koymuştur. Bu sonuçlara dayanarak, herhangi yeni bir salgında aşının henüz geliştirilemediği durumlarda veya hastalığın aşısı olsa bile yeterli miktarda aşıya ulaşmanın mümkün olmadığı durumlarda, ya da salgın hastalık profilaksisi ihtiyacı doğan herhangi bir durumda, homeopatik profilaksinin hükümetlerin elinde pratik ve ekonomik bir seçenek olarak bulunduğunu bildirmiştir (Golden I., 2019).

Hindistan AYUSH (The Ministry of Ayurveda, Yoga & Naturopathy, Unani, Siddha and Homoeopathy) Bakanlığı tarafından Arsenicum album’un genus epidemikus remedisi olarak seçilmesinin ardından, Parikh ve arkadaşları, COVID-19’un önlenmesi amacı ile, Ocak-Şubat 2020 arasında, toplam 420 kişiye Arsenicum

album 30 C reçete etmişlerdir. COVID-19 ile ilişkili semptomları olmayan bu kişilerin birçoğu zaten bronşiyal astım, hipertansiyon ve şeker hastalığı gibi kronik hastalıklar nedeni ile homeopatik takip ve tedavi altında olan kişilerdi. Altı haftadan daha fazla bir süre takip edilen bu kişilerin hiçbirinde COVID-19 bulguları görülmemiştir ve 21 Nisan 2020 ye kadar olan, bölgeye ait COVID-19 pozitif hasta listesinde homeopatik profilaksi uygulanan bu kişilerin hiçbirinin adı yoktur. Oysa o bölgede aynı dönemde COVID-19 pozitif hasta sayısı 1500' ün üzerindedir. Arsenicum album alanların hiçbirinde herhangi bir yan etki görülmemiştir (Parikh N. ve Parikh D., 2020).

HOMEOPATİK TEDAVİ

Homeopatinin 19. Yüzyılda kolera, sarı humma ve tifüs gibi salgınları tedavi etmekteki başarısı ona prestij kazandırmış ve kullanımının yaygınlaşmasına neden olmuştur.19. Yüzyılın ortalarına gelindiğinde, artık çok sayıda homeopatik hastane, klinik, eczane ve dergi olduğunu görürüz. Homeopatik doktorlar tüm dünyada yaygın olarak bulunabilmektedir, o dönemde sadece Amerika Birleşik Devletleri bünyesinde 20'den fazla homeopatik fakülte vardır. Hering, Kent, Farrington gibi Homeopati tarihinin ünlü figürlerinin çalıştığı bu dönemde, homeopati Amerika'da, hayli popüler olmuştur. Boston Üniversitesi, Michigan, Minnesota ve Iowa üniversiteleri homeopati eğitimleri vermektedir. 19. yüzyılın sonlarına yaklaşıldığında 29 tane homeopatik dergi yayımlanmaktadır. 1844 yılında Amerikan Homeopatik Enstitüsü kurulmuştur ki, Amerika'da kurulan ilk ulusal tıp birliğidir (Paolo B., 2005).

Kanadalı ünlü homeopat Andre Sein, homeopatinin etkinliğini ispat etmenin bir yolu olarak, geçmiş dönemlerdeki salgın hastalıklarda kullanımını araştırmıştır. 2003 yılından itibaren, çok geniş bir veri tabanında yaptığı ayrıntılı incelemelerin ışığında vardığı

sonuca göre: homeopatik tedavi altındaki hastaların ölüm oranı, tedavi eden doktor, zaman, hastalığın yeri ve tipi ve hastalığın kendi ölüm oranından bağımsız olarak, çok düşük görünmektedir ki bu hastalıklar arasında, pnömoni, sarı humma, kolera, tifo ve difteri gibi yüksek ölüm oranları olan hastalıklar da vardır (Saine Andre ND., 2017).

Homeopatinin ilk kullanıldığı salgınlarda biri, 1813 yılındaki Tifüs epidemisi. Bu salgın Rusya'ya saldırmak üzere Almanya'ya ilerleyen Napolyon'un ordusuna büyük kayıplar verdirmiş ve ordu geri çekilmek zorunda kalmıştır.1812 yılında Napolyon Fransa'dan çıktığında ordusundaki asker sayısı 600 000 iken bir yıl sonra bu ordudan geriye sadece 3000 kişi kalmıştır ki, 220 000 kişinin Tifüs nedeniyle öldüğü tahmin edilmektedir. Epidemi Leipzig şehrine ulaştığında, Fransız ordusu da şehirdedir. Bu sırada Leipzig de olan Hahnemann 200 hasta tedavi etmiştir ve bunlardan yalnızca iki tanesi ölmüştür. Oysaki o zamanlarda konvansiyonel tıp ile tedavi edilenlerde ölüm oranı %33'tür (Bradford T. L., 1900). Hahnemann'ın, 1813 Tifüs epidemisi için önerdiği remediler: *Bryonia alba*, *Hyoscyamus niger* ve *Rhus toxicodendron*'dur. Bunlardan birinin tek başına veya hastalığın evrelerine göre, değişen bulgulara uygun olarak, birbirini takip eden şekilde kullanılabileceğini söylemiştir (Dudgeon RE, 1995a). 1830 yılında Doğu'dan kolera salgını olduğunda (Asyatik kolera) Hahnemann hastalığın safhalarını ve hangi safhada hangi ilaçların gerekli olabileceğini analiz etmiştir. Profilaktik olarak Cuprum, başlangıç aşamasındaki tedavi için Camphora, hastalığın ileri aşamalarında ise yine Cuprum veya Veratrum önermiştir. Bu ilaçlar, her safhada hastadaki bulguların toplamına göre seçilmektedir (Dudgeon RE., 1995b). T.L. Bradford'un Logic of Figures adlı kitabında, kolera kısmı oldukça geniştir (Bradford T. L., 1900a). Bu kitaptan edindiğimiz bilgilere göre; salgın Avrupa'ya ulaştığında, konvansiyonel tedavi ile ölüm oranı, %40 (Imperial Council of Russia) ile %80 (Osler's Practice of Medicine)

arasında değişmektedir. Oysa, Dr. Quin, Londra'da, 10 ayrı homeopati hastanesinde, 1831-32 yılları arasında tedavi edilen hastalarda ölüm oranını %9 olarak bildirmiştir; Homeopatik tedavi altında olan hastalarda bildirilen diğer ölüm oranları şöyledir: Bavyera Krallığından Dr. Roth: %7, ve Rusya Kraliyet Konseyinden Amiral Dr. Wild: %10. Dublin Quarterly Journal dergisinin alopantik editörü Dr. Wild, Avusturya'da alopantik tedavi ölüm oranını %66 ve homeopatik tedavi ölüm oranını %33 olarak vermiştir ve bu olağanüstü sonucun etkisi ile, Avusturya'da homeopatik tedaviyi yasaklayan yasa yürürlükten kaldırılmıştır (Bradford T. L., 1900a). Bu salgından tam 24 yıl sonra, 1854 yılında Londra yeni bir kolera salgını atağı ile sarsılır, bu salgın tarihsel olarak önemlidir, çünkü ilk defa tıp camiası salgının kaynağını, şehrin ana su pompası olarak, tespit etmiştir. Pompa kapandığında salgın da bitmiştir. Bu salgında da homeopatik tedavi ölüm oranı %9 iken alopantik tedavi ile ölüm oranı %59,2 dir (Bradford T. L., 1900a). Homeopatik tedavinin başarısı sonraki kolera salgınında da devam etmiştir. 1892, Hamburg salgınında alopantik ölüm oranı %42, homeopatik ölüm oranı ise %15,5 dir.

Diğer bir ölümcül hastalık ise sarı hummadır ve 1850'li yıllarda Amerika'nın güney eyaletlerinde birçok Sarı Humma salgını baş göstermiştir. Bu hastalığın sivrisinekler aracılığı ile bulaştığı bilinmektedir. O dönemin tanınmış doktorlarından, William Osler, alopantik tedavi ölüm oranını, %15-85 olarak rapor etmiştir. Buna karşın, kendisi bir homeopat olan, Holcome, 1853 yılı Missisipi eyaleti Natchez şehrindeki salgında homeopatik tedavi altındaki hastalarda ölüm oranını %6,4, başka bir homeopat, Dr. Davis ise %5,73 olarak vermiştir (Bradford T. L., 1900b). 1878'de ki, New Orleans sarı humma salgınında toplam 1945 hastada, alopantik tedavi ölüm oranı %50 buna karşılık homeopatik tedavi ile ölüm oranı %5,6 olarak bildirilmiştir (Bradford T. L., 1900b).

Sarı Humma ve hastalığın homeopatiyle tedavisi hakkında yazılmış iki önemli kitap vardır. Bunlar: Holcome tarafından 1856'da kaleme alınmış olan, "Yellow Fever and It's Homeopathic Treatment" ve Neidhard'ın 1860'ta yayınladığı sarı hummada *Crotalus horridus* remedisinin kullanımıyla ilişkili "The Efficacy of *Crotalus Horridus* in Yellow Fever" isimli kitaplardır.

Homeopati ile tedavi edilebilen bir diğer salgın hastalık difteridir. Yaygın aşı uygulaması sayesinde günümüzde çok fazla görülen bir hastalık olmasa da periyodik olarak difteri salgınları olmuştur. Bu salgınlar nadiren benzer özellikler göstermiştir. Bu nedenle de salgın içinde kişiye has belirtilerin saptanarak tedavinin kişiselleştirilmesi önem kazanmıştır. Bir önceki salgında etkin olan bir ilaç, sonraki salgında etkisiz olabilmıştır. New York, Broome County 1862-1864 arası, üç yıllık difteri salgını kayıtlarına baktığımızda alopantik tedavi ölüm oranı %83,6 iken homeopatik ölüm oranı %16,4 olarak karşımıza çıkmaktadır (Bradford T. L., 1900c). Yaşamı boyunca homeopatinin büyük hayranı ve savunucusu olan Lincoln, 1862 yılında homeopatinin kolera, difteri, sarı humma ve grip salgınlarındaki büyük başarısından dolayı, iç savaşta kullanılan bazı askeri hastanelerin homeopatların eline verilmesine izin veren bir belge imzalamıştır (Spiegel AD. ve Kavalier F., 2002; John S. H., 2005).

19.yüzyılın ortalarına doğru, "malign kızıl" diye bilinen kızılın en ölümcül formu, Amerika'nın Doğu bölgesindeki birçok toplulukları etkileyerek, geniş çaplı çocuk ölümlerine yol açmıştır. Bu kızıl türünde enfeksiyon çok ağır seyretmekte, mikrop kana karışıp septik şoka neden olmaktadır. Sonuçta çoklu organ yetmezliği ve dolaşım yetmezliği ile hastalar kaybedilmektedir. Pennsylvania'dan homeopatik bir doktor olan Adolph Lippe 1849 yılında, 150'in üzerinde kızıl hastasını, hiç ölüm olmadan tedavi ettiğini bildirmiştir. Konvansiyonel tıp ile tedavi

edilenlerde ise ölüm oranı %90'ın üzerindedir (Bradford T. L., 1897).

Homeopatinin büyük bir epidemideki en yakın kullanımı 1918 İspanyol gribi salgını sırasında. Amerikan homeopati enstitüsünün 1921 yılında yayınladığı homeopatinin grip epidemisinde kullanımı ile ilgili kapsamlı bir makale vardır (W. A. Dewey. 1920). Hahnemann College'den Dr. W.A. Pearson bir araştırma yapmak üzere 2000 kadar homeopata anket formu göndermiş ve tüm edindiği sonuçları bir tablo haline getirmiştir. Bu çalışmanın sonuçlarına göre; 88 homeopat tarafından 26,795 grip hastası tedavi edildiği ve bu hastalardan yalnızca 273'ünün hayatını kaybettiği belirtilmiş ve ölüm oranı %1.06' olarak belirtilmiştir. O dönem konvansiyonel tıp ile tedavi edilen hastalarda ortalama ölüm oranı ise %30 gibi verilmektedir (Pearson, W.A., 1919). Dr. Dudley Williams, *Arsenicum album*, *Bryonia*, *Eupatorium perfoliatum*, *Baptisia*, ve *Gelsemium*'un Rhode Island'da çalışan homeopatların, enflüanza tedavisinde en çok kullandıkları remediler olduğunu ve tedaviye erken başlanırsa zatürre gelişmesi şansının çok düşük olduğunu yazmıştır (Dewey, W.A., 1919). Dr. Herbert A. Roberts'in isteği üzerine Connecticut'tan 30 doktor verilerini toplamışlardır. Bu verilere göre 6602 hasta tedavi edilmiştir, sadece 55 kişi hayatını kaybetmiştir ki bu sayılar %1'in altında bir mortaliteyi işaret etmektedir (Julian W., 1998). I. Dünya savaşı sırasında Dr. Roberts askeri bir gemide doktor olarak çalışmaktadır. Avrupa yolculuğu sırasında 81 grip hastası olmuştur. Homeopatik tedavi gören bu hastaların hepsinin iyileşerek karaya çıktığını rapor etmiştir (Julian W., 1998).

Günümüze yaklaşırsak, polio hastalığı (çocuk felci), aşısının bulunmadığı dönemlerde, büyük salgınlar yaparak çok sayıda çocuğun ölümüne ya da felç kalmasına neden oluyordu. Bu salgınlardan en fazla etki bırakanı 1950'li yıllarda yaşanan çocuk felci salgınıdır. 1957 yılında San Francisco ve Chicago'da görülen çocuk felci salgınında, homeopatik *Lathyrus*

sativa verilen 300 çocuğun hiçbirinde hastalık oluşmamışken, Salk aşısı yapılan birçok çocuk hastalığa yakalanmıştır (Kate B., 2012). Yine 1957 yılında, Arjantinde görülen polio salgınında, Buones Aires'de, 40 000 kişiye, koruyucu olarak *Lathyrus sativa* 30CH dağıtılmış ve Polio bulaşan kişi kaydı olmamıştır. Dr. John Bastyr, 1953, 1956 ve 1957 polio salgınlarında 5000'den fazla çocuğa *Lathyrus* vermiş ve bunlardan hiçbiri hastalığa yakalanmamışlardır (Kate B., 2012).

Dengue (Dengue Fever), dünyada sivrisinek ısırığı ile bulaşan hastalıklar arasında en yaygın olanıdır. Her yıl 50 milyon kişiye Dengue hastalığı bulaşmaktadır. Güney-Doğu Asya'da ölüm oranı %1 iken, Myanmar, Hindistan ve Endonezya'da bu oran %3-5 kadardır. Başkent Yeni Delhi de dahil olmak üzere, Hindistan'ın birçok bölgesinde endemik bir hastalıktır. Dengue, hastalığının, trombositopeni içeren birçok hematolojik belirtileri vardır. Bu hastalarda kanama riski artmaktadır. Trombositopeni, Dengue hastalığı için önemli bir tanı kriteridir. Değişik çalışmalar göstermiştir ki; trombosit sayısı 50,000/ μ L'in altında olan hastalarda ölüm oranı altı kez daha yüksektir (Chua M.N. ve ark., 1993). Dengue hastalığı için halen etkili bir ilaç tedavisi yoktur, Homeopati ise 19 yüzyıldan beri Dengue tedavisinde kullanılmaktadır (Cowperthwaite AC., 1904). Nayak ve arkadaşları, 2015 Delhi, Dengue salgını sırasında, homeopatinin tedavideki etkinliğini sınamak için, karşılaştırmalı bir çalışma yapmışlardır. 145 hasta yalnızca normal tıbbi tedavi almış, 138 hastaya ise normal tıbbi bakım yanında homeopatik tedavi de verilmiştir. Her iki grupta da trombosit sayıları ana bulgu olarak takip edilmiştir. Sonuçta homeopatik tedavi alan hastalarda trombosit sayılarında erken yükselme ve hastane yatış süresinde 2 günlük azalma görülmüştür (Nayak D. ve ark., 2019). Mahesh, Mallappa ve Vithoulkas tarafından, bildirilen 10 hastalık bir

vaka serisinde, dengue ateşi tanısı konmuş ve trombositopeni gelişmiş hastalarda, homeopatik tedavi ile trombositopeninin normale döndüğü rapor edilmiştir (Mahesh S. ve ark., 2018).

Akut ansefalit sendromu (AES), Hindistan'ın birçok bölgesinde endemik bir hastalıktır. Bu hastalık için tedavi seçenekleri kısıtlıdır. 2013-2015 yılları arasında, Hindistan'da, Oberai ve arkadaşları tarafından yapılan randomize kontrollü bir çalışmanın sonucunda homeopatik tedavi gören hasta grubundaki ölüm oranı %14,8 iken, plasebo grubunda %29,8 dir. Başka bir deyişle, homeopatik tedavi ile ölüm riski %15 oranında azaltılmıştır. Bu çalışmada rastlantısal olarak iki gruba ayrılan 612 hastanın analizi yapılmıştır. Birinci grup homeopatik tedavi alan hasta grubu (n:304) ikinci grup ise plasebo grubudur (n:308) Çalışmaya pediatri servisinde yatan 6-18 yaş arası çocuklar dahil edilmiştir (Oberai P. ve ark., 2018).

Homeopatik tedavi sırasında en çok kullanılan remediler; *Belladonna* (n=116), *Stramonium* (n=33), *Sulphur* (n=18), *Opium* (n=17), *Arsenicum album* (n=25) ve *Nux vomica*'dir (n=10).

Heiner Frei tarafından 2010-2011 dönemi, İsviçre'de görülen grip salgınında bir çalışma yapılmıştır. Swiss Federal Office of Public Health (FOPH), verilerine göre, bu dönem İsviçre'deki grip hastalarının %83'ten A/H1N1 (2009- domuz gribi) virüsü sorumlu bulunmuştur (Frei, H. 2014). Çalışmanın amacı, bu dönemde görülen grip salgını sırasında bireyselleştirilmiş homeopatik tedavinin etkinliğini araştırmaktır. Homeopatik remedinin seçilmesi, Polarite Analiz (PA) denen, görece yeni bir yöntemle yapılmıştır. Polarite analiz yöntemi, Boenninghausen's Therapeutic Pocket Book (PB 2000) kitabının güncellenmiş basımına dayanarak oluşturulmuş

bir yöntemdir (Dimitriadis, G., 2000). Homeopatinin domuz ya da İspanyol gribi gibi ölümcül seyredabilen griplerde en büyük rolünün erken dönemde doğru ilacın verilmesi ile hastalığın ARDS gibi ağır solunum yetersizliği tablosuna gitmesini önlemek olduğunu düşünülmüş ve hızla en etkin remediye bulmak için Polarite Analiz yönteminin başarısını sınamak amaçlanmıştır. Çalışma 52 hasta üzerinde yapılmıştır. Bu hastalardan 32 tanesi (%62), ilk remedinin verilmesinden sonraki iki gün içinde %50 den fazla iyileşme göstermişlerdir ve ikinci remediye ihtiyaç duyulmamıştır. 13 hasta ikinci remediye ihtiyaç duymuş ve bundan sonra %50 nin üzerinde iyileşme olmuştur. (%25) 6 hastada (%11,5) hiç reaksiyon olmamıştır. Bir kadın hastada ikinci remedi ile tamamen iyileşme olmuş ama sonra hastalık tekrarlamıştır. Başarı ile tedavi edilen 45 hastada en sık kullanılan remediler, *Cocculus*, *Natrium muriaticum*, *Phosphorus*, *Bryonia*, *Nux vomica*, ve *Arsenicum album*dur. Organon da yazdığı gibi *genus epidemicus* tespit edilememiştir. Homeopatik ilaç verilen hastaların hiçbirinde solunum yetmezliği ya da ölüm görülmemiştir. Bu çalışmada tedavinin başlanmasından sonraki ortalama iyileşme süresi 78 saattir. (48-160 saat aralığında) Buna karşın, anti- viral bir ilaç olan Oseltamivir için yapılan Cochrane değerlendirmesine göre, grip benzeri hastalıklarda, plasebo tedavisinin başlaması ile iyileşmenin başlaması arasında geçen ortalama süre 160 saattir. (125-192 saat) Oseltamivir bu süreyi yalnızca 21 saat kısaltmaktadır (Jefferson T. ve ark., 2012). Frei, bu verilere göre, grip ya da benzeri bulgular veren hastalıkların tedavisi için Polarite analizinin etkin bir homeopatik tedavinin şansı verebileceğini ve bu konuda daha fazla çalışma yapılmasının gerekli olduğunu yazmıştır.

2017 yılında yapılan bir çalışmaya göre, her yıl 290.000-650.000 kişi, enfüanza virüsüne bağlı solunum yolları enfeksiyonları nedeniyle hayatını kaybetmektedir (Iuliano AD. ve ark., 2018). Grip ya da grip benzeri hastalıklardan olan ölümlerin %98'i pnömoniye (zatürre)

bağlı ölümlerdir. Günümüz tıbbında (alopatik tıp) olan tüm ilerlemelere rağmen, halen gelişmiş ülkeler de dahi pnömoni majör hastalık ve ölüm nedenlerinden biridir. Tüm dünya genelinde her yıl, 5 yaşın altında, yaklaşık 1 milyon çocuk pnömoni nedeniyle ölmektedir: bu rakam AIDS, sıtma ve tüberkülozdan ölenlerin toplamından daha çoktur. WHO'nun raporlarına göre, gelişmekte olan ülkelerde, her üç çocuktan biri akut solunum yolları enfeksiyonlarına bağlı nedenlerden dolayı hayatını kaybetmektedir. Yüz yılı aşkın bir süredir, homeopati her türlü pnömoni tedavisinde de başarı ile kullanılmaktadır. Gerçekten de homeopatinin, özellikle antibiyotik öncesi çağındaki pnömoni tedavisi başarısına baktığımızda, sonuçlar, şüpheye yer bırakmayacak kadar etkilidir. Mesela çeşitli kaynaklardan (Willis A. Dewey. 1912; J. Greenwood, R. H. Candy., 1911; William O., 1888; Samuel H.D. 1867; O. Sturges, S. Coupland. 1980; William O., 1912; Russell L. C., 1927) toplanan verilere göre, Avrupa ve Amerika'da 19. yüzyıl, antibiyotik öncesi dönemde, alopatik tıp ile yatarak ve ayaktan tedavi edilen pnömoni hastalarının ölüm oranları, %24,4'tür. 146.237 hasta tedavi edilmiş bunlardan 35.698 tanesi vefat etmiştir (Andre Saine ND., 2017). Homeopatik kaynaklardan aldığımız verilere göre ise, aynı dönem ve aynı bölgelerde, homeopati ile ayaktan ve yatarak tedavi edilen pnömoni hastalarındaki ölüm oranı sadece %3,4'tür. 25.216 hasta tedavi edilmiş, 866 tanesi kaybedilmiştir (Andre Saine ND., 2017; R. del Mas. 1914; E. Rodney Fiske, 1928; G. Harlan Wells, 1922-1923).

1928'de, Hahnemann ekolünün sadık savunucuları olan Alfred ve Dayton Pulford, homeopati ile pnömoni tedavisi kitaplarında (Homeopathic Leaders in Pneumonia), farklı hastalık evresinde ve farklı risk gruplarında 242 pnömoni hastasına baktıklarını ve bunlardan sadece 3 tanesinin hayatını kaybettiğini yazmaktadır (Alfred P., 1928).

21. yüzyıla geldiğimizde de ileri bakım olanakları ve antibiyotik kullanımına rağmen pnömoni hala büyük çapta ölüm nedeni olan majör bir hastalıktır. Gittikçe artan antibiyotik direnci pnömoni tedavisinde başarı şansını azaltan önemli bir faktör olarak durmaktadır. WHO verilerine göre 2017 yılında 2,56 milyon insan pnömoni nedeniyle hayatını kaybetmiştir, bu kayıpların yaklaşık üçte biri 5 yaş altı çocuklardır. 2005 yılı verilerine göre, yalnızca Birleşik Devletlerde pnömoni nedeniyle ölen çocuk sayısı ise (15 yaş altı) 60.000 kadardır. Ölüm oranları farklı olduğu için pnömonileri hastane kökenli (HKP) ve toplum kökenli (TKP) diye ikiye ayırarak değerlendirmek yerinde olur. Gelişmiş ülkelerde de bile TKP'ler, %13,7 lik ölüm oranı ile hala majör bir ölüm nedenidir. HKP ölüm oranları ise çok daha yüksektir, %50-70 arasında değişmektedir (M. J. Fine, et al. 1996). SARS (severe acute respiratory syndrome) gibi birçok viral pnömoni için ise etkili bir tedavi yoktur, WHO'nun verilerine göre SARS'da ölüm oranı %14,5 tir (WHO, 2003).

Var olan son meta analize baktığımızda, Fine ve arkadaşları, toplum kökenli pnömonilerde ölüm oranını, %13,7 olarak hesaplamışlardır (M. J. Fine, et al. 1996). Bu rakam ayaktan ve yatarak tedavi edilen hastaların toplamını içermektedir. Antibiyotik tedavisi, gelişmiş oksijenasyon teknikleri, daha iyi bakım ve beslenme olanaklarına rağmen, antibiyotik öncesi dönem %24,4 olan zatürreden ölüm oranı, günümüzde hala 13.7 gibi yüksek bir düzeydedir. Hastane kökenli pnömonilerde ölüm oranı çok daha yüksek (%50-70) olduğu için sadece toplumsal kökenli pnömoni ölüm oranlarına karşılaştırmalı olarak bakarsak bile, antibiyotik öncesi dönemdeki, %3,4 gibi düşük bir ölüm oranı ile homeopatik tedavinin dikkate değer bir başarı gösterdiğini görebiliriz (Andre Saine ND., 2017).

Ünlü kimyager ve mikrobiyolog Louis Pasteur, hayatının sonlarına doğru, mikropların hastalık nedeni değil, aksine hastalığın belirtilerinden biri ya da hastalığın bir sonucu olabileceğini

itiraf etmiştir. Mikropların, ancak, kişinin bağışıklık sistemi ve direnci yeterince güçlü değilse hastalık oluşturabileceği sonucuna varmıştır. İpekböcekleri ile yaptığı bir araştırma sonucunda, Pasteur, ipek böceklerinin bağırsaklarında bulunan çok sayıda mikroorganizmanın, hastalık nedeninden çok hastalığın bir sonucu olabileceğini öne sürmüştür (Dubos R., 1959).

Dana Ullman, homeopatic tedavinin HIV pozitif ve AIDS hastalarındaki etkilerini değerlendirmek amacı ile, literatür tarayarak bu konuda yapılan çalışmalara bakmıştır ve bunlardan beş adet kontrollü, çift kör çalışmayı analiz etmiştir (Ullman D., 2003). Bu çalışmalardan bir tanesi, 50 tane HIV pozitif, evre II (asemptomatik) ve 50 adet HIV pozitif evre III (yaygın, kalıcı lenfadenopati var) hasta üzerinde, kişiselleştirilmiş yapısal ve tek homeopatik remedi kullanarak yapılmış bir çalışmadır. Bu çalışmada homeopatik tedavi verilen evre III hastalarında hem CD4-T lenfosit sayılarında (p:0.008) hem de CD8-T lenfosit sayısında (p:0.04) anlamlı derecede yükselme olmuştur. Evre III hastalarında plasebo grubunda ise herhangi bir değişiklik bulunmamıştır (Rastogi DP., ve ark., 1999). HIV'li kişilerin CD4 lenfositlerini sürekli olarak azaltma eğilimi olduğundan, bu bulgu homeopatik ilaçların hastalara bir fayda sağlayabileceğini göstermektedir.

Brewitt ve arkadaşları tarafından yapılan İki tane çift kör plasebo kontrollü çalışmada ise homeopatik büyüme faktörleri (growth factors) kullanılmıştır (Brewitt B., ve ark., 2002). Bu çalışmalar, Amerika Birleşik Devletleri'nde sekiz farklı şehirde sadece doğal terapiler kullanan ve antiviral veya steroid kullanılmayan 77 AIDS 'li hasta üzerinde yapılmıştır. Bunu izleyen iki takip çalışmasında ise 2,5 yıl boyunca homeopatik ilaçların hastalar üzerindeki uzun dönem etkileri, açık etiketli formatta (open-label format), değerlendirilmiştir.

Bu çalışmalarda kullanılan homeopatik remediler dört homeopatik büyüme faktörü kombinasyonundan oluşmaktadır:

- 1- İnsülin benzeri büyüme faktörü-1 (insulin-like growth factor-1)
- 2- Trombosit türevli büyüme faktörü BB (platelet-derived growth factor BB)
- 3- Dönüştürücü büyüme faktörü -1 (transforming growth factor -1)
- 4- Granülosit-makrofaj koloni uyarıcı faktör (granulocyte-macrophage colony stimulating factors).

Bu çalışmalar ile homeopatik büyüme faktörlerinin fiziksel, immünolojik, nörolojik, metabolik yararları olduğu ve yaşam kalitesinin arttırdıkları sonucuna varılmıştır (Brewitt B, ve ark., 2002).

Homeopatik ilaçların esas etkilerini, viral enfeksiyon ve replikasyon mekanizmaları üzerinden değil immünomodülasyon yaparak, gösterdikleri düşünülmektedir. Davenas ve arkadaşları tarafından yapılan bir laboratuvar çalışmasında, homeopatik ilaç olan Silicea'nın, makrofajların uyarılması üzerinde %55,5-67,5 oranında dramatik etkilere sahip olduğu bulunmuştur (Davenas E., ve ark., 1987). Başka bir çalışma, otoimmün bir hastalık olan romatoid artritli kişilerin tedavisi için bireyselleştirilmiş homeopatik ilaçların etkili olabileceğini göstermiştir (Gibson RG., ve ark., 1980).

Diğer yandan, 1985 yılında, Singh ve Gupa tarafından yapılan bir çalışmada homeopatik ilaçların antiviral etkisi gösterilmiştir. Farelerde yapılan bu çalışmada, bir grup homeopatik ilacın, ansefalit yaparak ölüme götüren, iki hayvan virüsü, Chicken Embryo Virus (CEV) ve Simliki Forest Virus (SFV) üzerindeki antiviral etkileri araştırılmıştır. 33 ayrı poteste (homeopatik ilaç dozu) 10 adet homeopatik ilaç, CEV üzerinde denenmiş ve 26 ayrı potestteki, 8 homeopatik ilacın, %50-%100

arasında antiviral etki gösterdiği görülmüştür (L.M. Singh ve Girish Gupa, 1985).
Sonuç olarak, salgınlar tarihine kısa bir bakışla ve elimizdeki epidemiyolojik ve bilimsel verilere göre diyebiliriz ki, homeopati, bulaşıcı hastalıklarda, oldukça tutarlı ve güçlü bir tedavi edici ve koruyucu etkiye sahiptir. Salgın hastalıkların var olmaya ve insanları etkilemeye devam edeceği aşıkardır. Her salgın kendine özgü bir şekilde gelse ve ne kadar yeni ve ciddi olursa olsun, homeopati, hızlı ve etkin bir müdahale şansı sunmaktadır. Salgın hastalıklar konusunda, homeopatinin en büyük avantajı homeopatik ilacın, etkene göre değil, etkenin, hastada oluşturduğu bulgulara göre seçilmesidir. İlacı vermek için hastalığı yapan mikroorganizmanın cinsinin ve özelliklerinin saptanmasını beklemek gerekmemektedir. Rakamlar bu kadar olumlu iken ve aynı zamanda güvenli ve ucuz bir seçenek olduğunu da göz önüne alırsak, toplum sağlığı açısından kesinlikle göz ardı edilmemesi gereken bir seçenektir. En azından daha fazla şans verilmeyi ve araştırmalar için desteklenmeyi hak etmektedir.

KAYNAKLAR

- Alfred Pulford;(1928) Dayton Turner Pulford, Homoeopathic leaders in pneumonia, Publisher: Toledo (Ohio).
- Andre Saine ND, (2017), Pneumonia and Hahnemannian Homeopathy, Part III, AJHM Autumn, Vol. 110, 3, p 24.
- Baker WF. (1920), Research work in Gelsemium sempervirens and Bryonia alba in influenza. J. Am. Inst. Homeopath; 12: 695–698.
- Balfour TG. (1854), Quoted in: West C Lectures on the Diseases of Infancy and Childhood. 3rd ed. London: Longman, Brown, Green and Longmans; p. 600.
- Bastide M. (1998), Information and communication in living organisms. In: Schulte J, Endler PC, editors. Fundamental Research in Ultra High Dilution and Homeopathy. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers; 1998. pp. 229–39.

- Begbie JW. (1855), On the use of belladonna in scarlatina. British and Foreign Medico-Chirurgical Review or Quarterly Journal of Practical Medicine and Surgery; XV:77–101.
- Bellavite P, Ortolani R, Pontarollo F, Pitari G, and Conforti A, (2007) Immunology and Homeopathy. The Rationale of the ‘*Simile*’, Evid Based Complement Alternat Med.; 4(2): 149–163, doi: 10.1093/ecam/nel117
- Bellavite P, Signorini A, (2002), History of Isopathy, The Emerging Science of Homeopathy: Revised and Expanded edition, North Atlantic Books, p. 24.
- Bonamin LV. (2005), Experimental illustrations of body signifiers theory. In: Halm RP, editor. Les Médecines Non-conventionnelles: une nouvelle approche de la santé. Monaco: Les Entretiens Internationaux; 2005. p. 195–207.
- Bradford Thomas Lindsey, (1897), Pioneers of Homoeopathy. Philadelphia: Boericke and Tafel; p. 11-655.
- Bradford Thomas Lindsey, (1900), The logic of figures, or comparative results of homoeopathic and other treatments, Publisher: Philadelphia, Boericke & Tafel, 1900, p 31-32, p 170-172
- Bradford Thomas Lindsey, (1900a), The logic of figures, or comparative results of homoeopathic and other treatments, Publisher: Philadelphia, Boericke & Tafel, p. 113-146
- Bradford Thomas Lindsey, (1900b), The logic of figures, or comparative results of homoeopathic and other treatments, Publisher: Philadelphia, Boericke & Tafel, p. 151-153
- Bradford Thomas Lindsey, (1900c), The logic of figures, or comparative results of homoeopathic and other treatments, Publisher: Philadelphia, Boericke & Tafel, p. 179-180
- Brewitt B, Traub M, Hangee-Bauer C, Patrick L, Standish LJ. (2002), Homeopathic growth factors as treatment for HIV: Recovery of homeostasis and functional immune system. In: Standish LJ, Calabrese C, Galantino ML, eds. AIDS and Complementary and Alternative Medicine: Current Science and Practice, Philadelphia: Churchill Livingstone, p. 126–146.
- Chalmers and B Toth, (2009), Nineteenth-century controlled trials to test whether belladonna

- prevents scarlet fever, *J. R. Soc. Med.* 1; 102(12): 549–550, doi: 10.1258/jrsm.2009.09k040
- Chua MN, Molanida R, de Guzman M, Laberiza F. (1993), Prothrombin time and partial thromboplastin time as a predictor of bleeding in patients with dengue hemorrhagic fever. *Southeast Asian J Trop Med Public Health*; 24: 141-143
- Cowperthwaite AC. (1904), *Dengue. Textbook of the Practice of Medicine.* Chicago: Halsey Bros. Co.
- Davenas E, Poitevin B, Benveniste J. (1987), Effect on mouse peritoneal macrophages of orally administered very high dilutions of Silica. *Eur. J. Pharmacol.*; 135:313– 319, doi: 10.1016/0014-2999(87)90680-7.
- Dewey, W. A. (1919). *Influenza: Brief Comments.* The Journal of the American Institute of Homeopathy, Chicago, March, XI (9), 1003-1005.
- Dimitriadis, G. (2000), *The Boenninghausen Repertory: Therapeutic Pocket Book Method.*, Sydney, Hahnemann Institute.
- Dubos Rene, (1959), *Mirage of Health*, San Francisco: Harper and Row, 93-94.
- Dudgeon RE, (1995a), Treatment of the typhus or hospital fever at present prevailing. In: *The lesser writings of Samuel Hahnemann.* New Delhi: B. Jain Publishers; p. 631-635.
- Dudgeon RE, (1995b), Cause and prevention of the Asiatic cholera. In: *The lesser writings of Samuel Hahnemann.* New Delhi: B. Jain Publishers; Reprint edition p. 753-756.
- Dudgeon, RE. (2002), Hahnemann's discovery of the prophylactic powers of belladonna in scarlet fever allopathic testimony to this prophylactic, In: Dudgeon RE, editor. *Lectures on the Theory & Practice of Homoeopathy.* New Delhi: B Jain Publishers; p. 540-4.
- Dunham, Caroll. (2000), *Lectures on Materia Medica.* New York: Francis Hart & Company. Republished by Archibel, *Encyclopedia Homeopathica*, p. 213-278.
- E. Rodney Fiske. (1928), A survey of the statistics of the homeopathic treatment of lobar pneumonia. *Journal of the American Institute of Homeopathy*; 21: 886-993.
- Fisher P, Dantas F, Rampes H, (2002), The safety of homeopathic products, *J. R. Soc. Med.*; 95(9): 474–476, doi: 10.1258/jrsm.95.9.474-b
- Frei, Heiner. (2014), H1N1 Influenza: A Prospective Outcome Study with Homeopathy and Polarity Analysis, *American Journal of Homeopathic Medicine*
- G. Harlan Wells. (1922-1923), A study of the comparative value of the homeopathic treatment and other methods of treatment in lobar pneumonia. *Journal of the American Institute of Homeopathy*; 15: 541-550.
- Gibson RG, Gibson SL, MacNeill AD, Buchanan WW. (1980), Homoeopathic therapy in rheumatoid arthritis: Evaluation by double-blind clinical therapeutic trial. *Br. J. Clin. Pharmacol.*; 9:453–459. doi: 10.1111/j.1365-2125.1980.tb05840.x
- Golden I. (2019), Large Scale Homœoprophyllaxis: Results of Brief and Long-Term Interventions. *AJHM* 112-1; 31.
- Hahnemann, Samuel, (1801), “The Cure and prevention of scarlet fever”, *Zeitschrift für Praktischen Medizin (Journal of Practical Medicine)*, Republished in *Lesser Writings.* B. Jain Publishing, New Delhi
- Hahnemann, Samuel, (2004a), *Organon of Medicine.* 6th ed. New Delhi: B Jain Publishers, p. 267.
- Hahnemann, Samuel, (2004b), *Organon of Medicine,* 6th ed. New Delhi: B Jain Publishers. Aphorism p. 241
- Hoover, TA. (2001), Homeopathic prophylaxis: fact or fiction. *J. Am. Inst. Homeopath*; 94(3): 168-175.
- Hufeland M. (1829), On the prophylactic powers of belladonna against scarlet fever. *Lancet*; 1:135
- Ir Bell I.R, Mary Koithan, (2012), A model for homeopathic remedy effects: low dose nanoparticles, allostatic cross-adaptation, and time-dependent sensitization in a complex adaptive system, *BMC Complement Altern. Med.*; 12: 191. doi: 10.1186/1472-6882-12-191
- Iuliano AD, Roguski KM, Chang HH, Muscatello DJ, Palekar R, Tempia S, et al. (2018) Estimates of global seasonal influenza-associated respiratory mortality: a modelling study. *Lancet.*; 391:1285-300. doi:10.1016/S0140-6736(17)33293-2

- J. Greenwood, R. H. Candy. (1911), The fatality of fractures of the lower extremity and of lobar pneumonia. A study of hospital mortality rates, 1751-1901. *Journal of the Royal Statistical Society*; 74: 363-405.
- Jacobs J. (2018), Homeopathic Prevention and Management of Epidemic Diseases. *Homeopathy*; 107(3):157-160. doi: 10.1055/s-0038-1649487
- Janardanan Nair KR, Gopinadhan S, Sreedhara Kurup TN, Kumar BJ, Aggarwal A, Varanasi R, et al. (2014), Homoeopathic Genus Epidemicus 'Bryonia alba' as a prophylactic during an outbreak of Chikungunya in India: A cluster - randomised, double -blind, placebo- controlled trial. *Indian J. Res. Homoeopathy*; 8:160-5. doi: 10.4103/0974-7168.141739
- Jefferson T, Jones MA, Doshi P, Del Mar CB, Heneghan CJ, Hama R, Thompson MJ. (2012) Neuraminidase inhibitors for preventing and treating influenza in healthy adults and children. *Cochrane Database of Systematic Reviews*, Issue 1. Art. No.: CD008965. doi: 10.1002/14651858.CD008965.pub3.
- John S. Haller (2005), *The History of American Homeopathy, the academic years, 1820-1935*. New York: Pharmaceutical Products, p. 187.
- Julian Winston, (1998), *Influenza-1918: Homeopathy to the Rescue the New England Journal of Homeopathy*, Vol.7, No.1
- Kate Birch, (2007), *Basic Homeopathic principle, Chapter 1, Vaccine Free Prevention and Treatment of Infectious Contagious Disease with Homeopathy*, Second edition, Chap. Trafford publishing, p. 15
- Kate Birch, (2012), *Vaccine Free Prevention and Treatment of Infectious Contagious Disease with Homeopathy*, 2nd Ed, Narayana Verlag, Kander, Germany, p. 109
- L.M. Singh ve Girish Gupa, (1985), "Antiviral Efficacy of Homoeopathic Drugs Against Animal Viruses," *British Homoeopathic Journal*, 74(3):168-174.
- M. J. Fine, et al. (1996), Prognosis and outcomes of patients with community-acquired pneumonia. A meta-analysis. *JAMA*; 275: 134-141
- Mahesh S, Mallappa M & Vithoulkas G (2018). Could Homeopathy Become an Alternative Therapy in Dengue Fever? An Example of 10 Case Studies. *Journal of Medicine and Life*. Vol 11 (1). p 75-82.
- Malik, Nancy, (2015), *Recent Advances in Nanoparticle Research in Homeopathy, Homeopathy for Everyone*, Vol. 12, Issue 6, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3103698>
- Mbabazi J, (2020), *Abstract, Pandemics That Changed History*, Kindle Edition, Independently Published, p. 4
- Nayak D, Chadha V, Jain S, Nim P, Sachdeva J, Sachdeva G et al. (2019) Effect of Adjuvant Homeopathy with Usual Care in Management of Thrombocytopenia Due to Dengue: A Comparative Cohort Study. *Homeopathy*; 108(3):150-157. doi: 10.1055/s-0038-1676953
- O. Sturges, S. Coupland. (1980), *The Natural History and Relations of Pneumonia*. 2nd ed. London: Smith, Elder & Co.
- Oberai P, Varanasi R, Padmanabhan M, Upadhyaya A, Singh S, Singh SP. (2018) Effectiveness of Homeopathic Medicines as Addon to Institutional Management Protocol for Acute Encephalitis Syndrome in Children: An Open-Label Randomized Placebo Controlled Trial. *Homeopathy*; 107(3):161-171. doi: 10.1055/s0038-1656715
- Paolo Bellavite, Anita Conforti, Valeria Piasere and Riccardo Ortolani (2005) *Immunology and Homeopathy*. 1. Historical Background *Evid Based Complement Alternat Med.* ; 2(4): 441-452. doi: 10.1093/ecam/neh141
- Parikh Niraj. Parikh Devang (2020), Role of Homeopathy in COVID-19 Management-Clinical Experience, *World Journal of Pharmaceutical Research*, Vol. 9, Issue 5, 2459-2466. doi: 10.20959/wjpr20205-17504
- Pearson, W. A., (1919), *Epidemic Influenza Treated by Homeopathic Physicians*. *The Journal of the American Institute of Homeopathy*, Chicago, XII (1), 11-13.
- R. del Mas. (1914), *Thirty cases of pneumonia*. *Homoeopathician*; 4: 53-54.
- Rastogi DP, Singh V, Dey SK et al. (1999), Homeopathy in HIV Infection: A Trial Report of Double-Blind Placebo Controlled Study. *Br. Homeopath J.*; 88(2): 49-57. doi:10.1054/homp.1999.0293.

- Russell L Cecil, Horace S. Baldwin, Nils P. Larsen. (1927), Lobar pneumonia: A clinical and bacteriological study of two thousand typed cases. *Archives of Internal Medicine*; 40:253-280.
- Saine Andre ND, (2017), Pneumonia and Hahnemannian Homeopathy, Part III, AJHM, Vol. 110 number 3, p. 24
- Samuel Henry Dickson. (1867) Essay on pneumonia. In *Studies in Pathology and Therapeutics*. New York: William Hood & Co.
- Schulte J. (1999), Effects of potentization in aqueous solutions. *Brit. Hom. J.* 88: 155–60.
- Shalts E. (2005), Consistently proven effective. In: *The American Institute of Homeopathy handbook for parents*. San Francisco: Jossey-Bass; p. 33-40.
- Smith CW. (2004), Quanta and coherence effects in water and living systems. *J. Altern. Complement. Med.*; 10:69–78. doi: 10.1089/107555304322848977
- Spiegel AD, Kavalier F. (2002), The role of Abraham Lincoln in securing a charter for a homeopathic medical college. *J. Community Health*; 27(5):357-380. doi:10.1023/a:1019840711184
- Taylor, W. (2001), Taking the case. On the genus epidemicus. Section 2
- Teixeira M.Z, (2020), Clinical research protocol to evaluate the effectiveness and safety of individualized homeopathic medicine in the treatment and prevention of the COVID-19 epidemic, doi: 10.13140/RG.2.2.27581.61925/1, p. 1921.
- Teixeira MZ. (2009), Homeopathy, a preventive approach to medicine? *Int. J. High Dilution Res.*; 8(29): 155-172.
- Tschulakow AV, Yan Y, Klimek W. (2005) A new approach to the memory of water. *Homeopathy*; 94:241–7. doi: 10.1016/j.homp.2005.07.003
- Ullman Dana, (2003), Controlled Clinical Trials Evaluating the Homeopathic Treatment of People with Human Immunodeficiency Virus or Acquired Immune Deficiency Syndrome. *The Journal of Alternative and Complementary Medicine* 9(1):133-41 doi: 10.1089/107555303321223008
- W. A. Dewey. (1920), Homeopathy in influenza—A chorus of fifty in harmony. *Journal of the American Institute of Homeopathy* -21; 13: 1038.
- WHO. (2003) Update 49: SARS case fatality ratio, incubation period. May 7, 2003. Available at: http://www.who.int/csr/sarsarchive/2003_05_07a/en/
- William Osler. (1888), The mortality of pneumonia. *University Medical Magazine*; 1:77-82.
- William Osler. (1912), *The Principles and Practice of Medicine*. (New York: D. Appleton and Company), 102, 106.
- Willis A. Dewey. (1912) Editorials. Pneumonia and its treatment. *Medical Century*; 19: 250-253